

Bratislav Ljubišić

UTOPISKI PROSTOR

Galerija OZON, 26.12.2005.–15.01.2006.

U predgovoru kataloga, autori izložbe – Majda Gruden i Mara Prtohaska kažu: "Naše polazište bilo je istraživanje postojanja utopiskih prostora, potencijala utopiske misli i uopšte spremnosti da se utopiski promišlja unutar savremene srpske scene. Sam koncept izložbe za svoje uporište uzima pojam utopije kao mogućnosti da se zamisli drugačija stvarnost, odnosno da se poveruje u one strukture života, radai sistema vrednosti, koja bi bila izmeštena iz dom-

inantnih modela." Za tu svoju ideju izabrali su trinaestoro umetnika različitih generacija i umetničkih vokacija. I zaista: kada su u pitanju istraživanja takvog tipa uvek se dopre do zanimljive igre koja najpre, prija samim umetnicima, a potom i publici koja u umetnosti pogotovo danas u likovnoj – nalazi прибежиште od najrazličitijih stereotipa. Postupak je poznat i uobičajen: autori zamisli odmah istaknu svoju nameru da se ovakvom izložbom suprotstave društvu "u kojem su" – kao da se može bez društva uopšte – i da određenim postupcima krenu u menjanje sveta. Za tu priliku se umetnici – pored dela obrate javnosti i tekstovima u kojima objasne svu silesiju od postojećih dilema, ali i publici koja je tu jer kako može da ne bude? Ipak, verovatno sam stereotipan i podležem onoj

tipologiji koja najpre istražuje morfologiju pa tek onda fenomenologiju, rečju – ja sam ona kategorija ljudi koja je sumnjičava. Pa šta?

Sumnjičavost me je dovela do zaključka da bez obzira na sav napor koji je od strane umetnika uložan, nešto od starog je ostalo. Istina je da su oni protiv dotrajalih institucija, ali pojava nečeg što se zove izložbe, katalog, promocija, reklama itd., sve je u znaku već postojećeg, onog što je samo po sebi institucija. I to je tako skoro dva veka. Dalje: dela imaju svoju zaokruženost, uobličenosť i samim tim su predmet za estetsku analizu koja neće preskočiti ni onu socijalnu. Činjenica je da se svaki od trinaestoro umetnika trudio da bude jasan, koncizan u svom odnosu prema društvu u kojem je i da je bez obzira na upotrebljena sredstva, sačinio delo koje je jedinstven produkt. Ne zaboravimo: svaka umetnost je utopija jer se služi

meta jezikom i gradi meta stvarnost koju analizira. Jasno je da je to produkt okolnosti koje su različite i različit je njihov diktum. U paleolitu je jedan u srednjem veku drugi. U vreme francuske buržoaske revolucije zahtevi su bili kakvi jesu – što već nije slučaj sa oktobarskom revolucijom. Arion Aslani, Branislav Jakić, Aleksandar Jestrović, Maja Josifović, Branka Kuzmanović, Saša Marković, Era Milivojević, Vladimir Protić, Milena Putnik, Dimitrije Tadić, Predrag Terzić, Nina Todorović, Isidora Fićović učinili su određeni napor da nas audio medijem, printom, klasičnom slikom, instalacijom, ćilimom, videom fotografijom uvedu u svoju i utopiju Majde Gruden i Mare Prtohaska. Koliko su uspeli – onoliko koliko i svi reformatori, menjači postojećeg sa već postojećim sredstvima. Ipak, sve u svemu, zanimljiva igra koja nikoga ne obavezuje sem osam pomagača – materijalno i dvanaest mediskih podržavatelja.